

Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο
Σολωμού 5, Αθήνα 106 83
Τηλ./Fax: 2103303909
E-mail: esi@ath.forthnet.gr
Internet: <http://users.forthnet.gr/ath/esi>

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ

ΝΕΑ ΤΟΥ Ε.Σ.Ι. Νο. 11

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2004

Στο παρόν Στατιστικό Περισκόπιο εγκαινιάζουμε μία σειρά από Συνομιλίες με διακεκριμένους Έλληνες Στατιστικούς. Ξεκινάμε από τον πρώτο Έλληνα καθηγητή της Μαθηματικής Στατιστικής, τον ομότιμο καθηγητή του Παν/μίου Αθηνών, κ. Θεόφιλο Κάκουλλο ο οποίος, ως γνωστόν, θεωρείται και ο ιδρυτής του Ε.Σ.Ι. . Ελπίζουμε να συνεχίσουμε συνομιλίες αυτού του είδους και με άλλους Έλληνες Στατιστικούς, που έχουν συμβάλει σημαντικά στην επιβίωση, λειτουργία και επιτυχία του Ινστιτούτου, αλλά και γενικότερα στην ανάπτυξη της διδασκαλίας και της έρευνας περί την Στατιστική στα Ελληνικά Α.Ε.Ι. .

Πριν προχωρήσουμε όμως παραθέτουμε μερικά τρέχοντα Νέα-Δραστηριότητες του Ε.Σ.Ι. .

1. Πρακτικά 17^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Στατιστικής στη Λευκάδα (2004).

Προχωρούν οι εργασίες για την έκδοση των Πρακτικών του 17^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Στατιστικής στη Λευκάδα. Εστάλησαν συνολικά 76 εργασίες από τις 115 που παρουσιάστηκαν στο Συνέδριο. Βρισκόμαστε στο στάδιο της κρίσης των εργασιών.

2. 18^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Στατιστικής (2005).

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ελληνικού Στατιστικού Ινστιτούτου στη συνεδρίαση της 29/9/04, αποφάσισε την οργάνωση του 18^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Στατιστικής για το 2005, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ύστερα από πρόταση του Επίκουρου Καθηγητή κ. Ηλία Αθανασιάδη. Το συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στη Ρόδο την εβδομάδα της Διακαινησίμου, αμέσως μετά το Πάσχα (Τετάρτη 4-Κυριακή 8 Μαΐου 2005).

3. Προσεχή Συνέδρια.

α) The 3rd EMR-IBS Conference will be held at the beautiful Ionian island of Corfu, Greece from **10-12 May 2005**. For more information visit the conference web site: <http://www.nurs.uoa.gr/emr-ibs/conference> or alternatively <http://www.e-kairos.com/conference/>

Abstracts can be submitted through November 15, 2004 and early registration applies

through February 28, 2005.

β) 25 European Meeting of Statisticians, Oslo (Norway) 24-28 July 2005.
For more information visit www.ems2005.no

4. Ανακοίνωση.

Το Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο ανακοινώνει την προκήρυξη του Λευκοπούλειου Βραβείου για την καλύτερη Διδακτορική Διατριβή της διετίας 2003-2004 (1/1/2003-31/12/2004). Το βραβείο αυτό απονέμεται σε διδακτορικές διατριβές που εκπονήθηκαν κατά την παραπάνω περίοδο στην Ελλάδα ή το εξωτερικό στη περιοχή της Στατιστικής κατά προτίμηση της Βιοστατιστικής.

Καλούνται οι ενδιαφερόμενοι να υποβάλουν σχετική αίτηση στην Επιτροπή Λευκοπούλειου Βραβείου Διδακτορικής Διατριβής, στο Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο, Σολωμού 5, 106 83 Αθήνα, **μέχρι 31 Ιανουαρίου 2005** με 2 (δύο) αντίγραφα της διατριβής. Πρέπει επίσης να υποβληθεί και σχετική συστατική επιστολή του επιβλέποντα καθηγητή.

Το βραβείο περιλαμβάνει παρουσίαση (ύστερα από πρόσκληση) της έρευνας της Διδακτορικής Διατριβής στα ετήσια Πανελλήνια Συνέδρια του Ελληνικού Στατιστικού Ινστιτούτου, μικρό χρηματικό ποσό και δωρεάν διετή συνδρομή στο Ε.Σ.Ι..

Καλούνται τα μέλη του Ε.Σ.Ι. να ενημερώσουν ενδιαφερόμενους υποψηφίους.

5. Συνομιλία με τον κ. Θ. Κάκουλλο, Ομότιμο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο ιδρύθηκε το 1981 από 27 επιστήμονες (στην πλειοψηφία τους καθηγητές ή άλλα μέλη διδακτικού προσωπικού Ελληνικών Πανεπιστημίων) με ειδικότητα τη Στατιστική. Κινητήρια δύναμη σε αυτή την ιδρυτική προσπάθεια, αλλά και στα πρώτα δύσκολα χρόνια, ήταν ο 1^{ος} Πρόεδρος του Ε.Σ.Ι. κ. Θ. Κάκουλλος, καθηγητής τότε του Μαθηματικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών. Πέρα απ' αυτό ο κ. Κάκουλλος, ως πρώτος καθηγητής στη νεοσύστατη τότε έδρα Λογισμού Πιθανοτήτων και Στατιστικής, και με τις άοκνες προσπάθειές του, υπήρξε ουσιαστικά δημιουργός μιας αρχικής κρίσιμης «μάζας» επιστημόνων ασχολούμενων με τις Πιθανότητες και την Στατιστική. Πολλοί μαθητές του (Χαραλαμπίδης, Δάλλας, Χρυσάφινου, Κυριακούσης, Κούτρας, Παπαθανασίου Κουτρουβέλης, Παπαγεωργίου, Πανάρετος, Ξεκαλάκη, Σύψας, Δαμιανού, Βασιλείου Π., Κλωνιάς, Κουρούκλης, Χριστοφίδης Τ.) ακολούθησαν μεταπτυχιακές σπουδές στη Στατιστική, εδώ και στο εξωτερικό, και σήμερα επανδρώνουν τα Πανεπιστήμια μας.

Βέβαια, στοιχεία Στατιστικής διδάσκονταν από πολλά χρόνια, στις Οικονομικές Σχολές και πριν τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο, από καθηγητές Στατιστικής ή Οικονομικών και Ασφαλιστικών Μαθηματικών (Κεραμιδάς, Αθανασιάδης, Στεργιώτης κ.α) ενώ στις Σχολές Θετικών Επιστημών (Φυσικομαθηματικές Σχολές) από καθηγητές Καθαρών Μαθηματικών, όπως ο Σαραντόπουλος (αρχές του '60) και αργότερα ο Φουσιάνης. Κατά γενική ομολογία όμως ο ερχομός του ΘΚ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Μάιος 1968) θεωρείται καμπή στην περαιτέρω πορεία της ειδικότητας του Στατιστικού στην Ελλάδα.

Στην Συνομιλία που ακολουθεί αναφέρονται οι σημαντικοί σταθμοί στην εκπαίδευση και σταδιοδρομία του ΘΚ, και παράλληλα με την έρευνα και τη συμβολή του στην εξέλιξη της Στατιστικής στην Ελλάδα. Παρατίθενται επίσης στοιχεία για την ομολογουμένως σημαντική επιστημονική του συμβολή, σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο.

Η Συνομιλία, παρόμοιες της οποίας δημοσιεύονται από πολλά χρόνια στο περιοδικό Statistical Science, πραγματοποιήθηκε στην διάρκεια δύο συναντήσεων με τον ΘΚ, η 1^η στις 16 και η 2^η στις 18 Αυγούστου 2004. Εκτελών «χρέη» συνομιλητού ο κ. Σίμος Μείντάνης.

Συνομιλία με τον κ. Θεόφιλο Κάκουλλο

- **Πέστε μας λέτε λίγα λόγια για τα νεανικά σας χρόνια στην Κύπρο;**
- Γεννήθηκα στο χωριό Πάχνα, στην επαρχία Λεμεσού. Από μικρός, 4-5 χρονών απ' ότι θυμάμαι, και κατά πώς λένε οι συγχωριανοί μου, είχα μεγάλη ικανότητα στις αριθμητικές πράξεις από μνήμης. Έτσι, αν κάποιος γέροντας του χωριού με ρώταγε: «Φουλή, γεννήθηκα στις 18/8/1890, πόσα δευτερόλεπτα έχω ζήσει;», το έβρισκα αμέσως.

Γυμνάσιο πήγα στη Λεμεσό, με ονοματεπώνυμο Θεόφιλος Νικολάου. Στην Κύπρο συνήθως το πατρώνυμο είναι και επίθετο. Όμως στην 5^η τάξη ο Γυμνασιάρχης μας προέτρεψε να βρούμε επίθετα. Ο παππούς του πατέρα μου αναφερόταν Κυριάκος - Κάκος - Κάκουλλος, από Κυριάκος. Έτσι διάλεξα το Κάκουλλος. Τα γυμνασιακά βιβλία που θυμάμαι, είναι του Τζάρτζανου το Συντακτικό και η Γραμματική, και του Μπαρμπαστάθη η Άλγεβρα.

- **Το 1950 τελειώνετε το γυμνάσιο και γράφεστε στο 1^ο έτος της Φυσικομαθηματικής σχολής του Παν/μίου Αθηνών. Ποιους καθηγητές είχατε;**
- Ο Φουσιάνης μας έκανε Άλγεβρα, (1^ο έτος) και Ολοκληρωτικό Λογισμό, (2^ο έτος). Στον Ολοκληρωτικό δεν μας έκανε κανένα παράδειγμα. Έτσι δεν ξέραμε π.χ. ότι το ολοκλήρωμα του dx είναι $x+c$. Εγώ έμαθα ολοκληρώματα από ένα βιβλίο του Κεράνη αρχικά, και αργότερα από του Courant τον I τόμο. Παραγωγούς μάθαμε καλά από τον Σαραντόπουλο, (2^ο έτος) και Αναλυτική, (1^ο έτος) και Προβολική Γεωμετρία, (2^ο έτος) μας έκανε ο Σακελλαρίου. Παρεμπιπτόντως κάποια μέρα ο Σακελλαρίου είπε «Καλά τι θα γίνετε όλοι καθαροί μαθηματικοί, καθηγητές Παν/μίου;. Πηγαίνετε να μάθετε Στατιστική, Ασφαλιστικά, Εφαρμοσμένα Μαθηματικά!». Αυτή η φράση μου έμεινε στο μυαλό, και αργότερα όταν πήρα την υποτροφία του ΙΚΥ με επηρέασε να διαλέξω την ειδικότητα της Στατιστικής.
- **Υπήρχε κάποιο μάθημα σχετικό με Πιθανότητες και Στατιστική στο Παν/μιο τότε;**
- Όχι, κανένα. Όμως στο μάθημα του Φουσιάνη (Άλγεβρα) αναφέρονταν οι συνδυασμοί και οι διατάξεις. Έτσι για να λύσω ασκήσεις αγόρασα ένα αγγλικό βιβλίο, (Hall and Knight, Higher Algebra). Εκεί συνάντησα για πρώτη φορά τον ορισμό της πιθανότητας κατά Laplace, και μου άρεσε πολύ.
- **Τι άλλο θυμάστε από τα φοιτητικά χρόνια;**
- Θυμάμαι τον Κάππο που ήρθε το 1953, από τον οποίο πήραμε μία πρώτη γεύση των μοντέρνων αυστηρών Μαθηματικών, (με τοπολογικές έννοιες κ.α.) και τον βοηθό του τον Λεγάτο, αργότερα συνάδελφο καθηγητή των Εφαρμοσμένων Μαθηματικών. Θυμάμαι επίσης τη Μηχανική του Παπαϊωάννου όπου μάθαμε απλές διαφορικές και διπλά ολοκληρώματα. Συμφοιτητή και φίλο είχα τον Αποστολάτο (που αργότερα έγινε καθηγητής Αριθμητικής Ανάλυσης) και τον Αθανασόπουλο (έγινε καθηγητής στη Βιομηχανική).
- **Το πτυχίο σας το πήρατε το 1954. Μετά τι κάνατε;**
- Επέστρεψα στη Λεμεσό, όπου στην αρχή έκανα φροντιστήρια και μετά διορίστηκα στο γυμνάσιο, όπου υπηρέτησα από το 1955-1957. Το 1957 πήρα υποτροφία του

ΙΚΥ, για Μαθηματικά και έβαλα ως ειδικότητα τα Στατιστικά Μαθηματικά (δεν ήμουν α σίγουρος αν υπήρχε Μαθηματική Στατιστική). Περίπου εκείνη την εποχή είδα για πρώτη φορά το βιβλίο του Fisher «Design of Experiments». Μου έκανε εντύπωση ότι δεν είχε καθόλου τύπους. Όμως αργότερα στην Αθήνα, είδα και το βιβλίο του Wilks σε μορφή σημειώσεων, το οποίο ήταν γεμάτο πολύπλοκους μαθηματικούς συμβολισμούς, σχετικά με πίνακες.

- **Σε ποια Παν/μία κάνατε αίτηση;**
- Έκανα στην Αγγλία στο Cambridge, όπου αντί απαντήσεως με ρώτησαν αν είχα σχέση με την ΕΟΚΑ, αλλά και στην Αμερική, στο Princeton όπου ήμουν εκπρόθεσμος, στο Columbia και στο N.Y. University. Τελικά προτίμησα το Columbia διότι είχα την αίσθηση ότι είχε καλύτερο όνομα. Έτσι το Σεπτέμβριο του 1957 μέσω Νάπολης φτάνω στην Νέα Υόρκη με το «Χριστόφορος Κολόμβος».
- **Πήρατε πολλά μαθήματα από τον Jerry Sacks έτσι δεν είναι;**
- Ναι, με τον Sacks πήρα Statistical Inference, Decision Theory (δύο εξάμηνα), και Multivariate Analysis, όπου κάναμε από το βιβλίο του Anderson, που όμως ακόμη ήταν σε μορφή φυλλαδίων. Πιθανότητες έκανα από του Feller και του Cramer με τον Dvoretzky. Με τον (Alan) Birnbaum πήρα Regression, και Analysis of Variance από το βιβλίο του Scheffe.
- **Με τον Birnbaum κάνατε και το Master σας;**
- Ναι, ήταν επάνω σε «Median Unbiased estimation for the truncated Poisson and Binomial Distributions», το 1960. Από αυτή την εργασία ξεκίνησε και η ιδέα των συνδυαστικών κατανομών και σχετικών αριθμών, όπως οι Stirling numbers, και πάνω σ' αυτό αργότερα εργάστηκε συστηματικά ο Χαραλαμπίδης και στην συνέχεια ο Κυριακούσης στις συνδυαστικές κατανομές.
- **Μετά τα qualifying exams εργαστήκατε για την διδακτορική σας διατριβή υπό τη επίβλεψη της R. Sitgreaves-Bowker**
- Ναι. Ξεκίνησα με ένα πρόβλημα Discriminant Analysis που ενδιέφερε τον άνδρα της τον Albert Bowker, που ήταν στο Stanford (1960). Έτσι το 1960 επειδή απουσίαζε ο Anderson (ο οποίος ήταν ατύπως supervisor), πήγα και εγώ στο Stanford. Ήμουν Research Associate εκεί το 1961-1962. Η υποστήριξη (defence) της διατριβής έγινε τον Ιανουάριο του 1962, και στους εξεταστές, εκτός από τους Sitgreaves και Anderson, ήταν και ο Mallows, καθώς και δυο άλλοι από τα Μαθηματικά και την Ψυχολογία.
- **Τότε πήγατε και στη Minneapolis για interview στο Παν/μιο της Minnesota.**
- Ναι μου πρόσφεραν θέση Assistant Professor, αλλά τον Μάιο του 1962 επέστρεψα στην Κύπρο, όπου ανέλαβα διευθυντής του Τμήματος Στατιστικής και Ερευνών. Μάλιστα εξέδωσα, το 1963 τα αποτελέσματα της απογραφής του 1960. Η δουλειά ήταν ρουτινιάρικη και δεν με ικανοποίησε. Όμως εκείνη την εποχή διαβάζοντας το Annals of Mathematical Statistics, είχα την ιδέα και γενίκευσα το density estimation του Parzen στην πολυδιάστατη περίπτωση. Τελικά ειδοποίησα τον L. Hurwicz στην Minneapolis, παραιτήθηκα από διευθυντής και επέστρεψα στη Αμερική, στη Minnesota.
- **Στη Minnesota λοιπόν μείνατε δύο χρόνια 1963-1965. Ποιοι ήταν εκεί τότε;**
- Όταν πήγα εγώ ο Hurwicz είχε φύγει,(ως πρόεδρος του Τμήματος Στατιστικής) και πρόεδρος ήταν ο Lindgren. Ήταν, εκεί ο Sobel και ήρθε ακόμα ο Kallianpur, ο H. Ruben. Κάποια στιγμή ήρθε και ο Efron για συνέντευξη. Μέχρι όμως να αποφασίσουν, τον πήρε το Stanford πίσω.

- **Στη Minnesota στείλατε και τη διδακτορική σας διατριβή και δημοσιεύτηκε στο Sankhya σε δύο μέρη. Ερευνητικά τι άλλο κάνατε όταν ήσασταν στη Minnesota;**
- Ναι από τη Minnesota έστειλα και το Multivariate Density Estimation στο ιαπωνικό Annals. Εκεί είχα δει και τον χαρακτηρισμό του Lukacs για την κανονική κατανομή: “Constant regression of a quadratic form on X”, κι εγώ το γενίκευσα σε “Constant regression of a quadratic form on a linear form”. Επίσης βρήκα και ένα χαρακτηρισμό της κανονικής “Constant regression of a linear form on another linear form”. Αυτά δημοσιεύτηκαν στο Sankhya και στο Annals of Mathematical Statistics. Εκεί ήρθε για refereeing και ένα άρθρο του Geisser. Απ’ αυτό μου ήρθε η ιδέα για μία ιδιότητα της κατανομής του Student και το έστειλα και δημοσιεύτηκε στο JASA (1965). Μετά όμως έμαθα ότι ο Geisser διαμαρτυρήθηκε στον Editor ότι του έκλεψα την ιδέα. Εγώ, κατόπιν εισήγησης του Pratt που ήταν ο Editor, έγραψα μια σημείωση (corrigendum: JASA 1965) ότι είχα διαβάσει το paper του Geisser και το πρότεινα μάλιστα για δημοσίευση (στο JRSS), αλλά αυτό δεν σήμαινε τίποτα. Μάλιστα ο Pratt έλεγε ότι τελικά, αυτό που απέδειξα, πρέπει να το ήξερε και ένας Εγγλέζος ο Irving, και ότι το ήξερε και ο ίδιος ο Fisher. Έτσι χαριτολογώντας ο Pratt γράφει στο corrigendum «κ. Κάκουλλε φαίνεται ο μόνος που δεν το ήξερα ήμουν εγώ και 5-6 άλλοι experts που συμβουλευτήκα!». Από την Minnesota, όπου όπως φαίνεται έκανα την πιο πολλή έρευνα, έστειλα και την εργασία με τον Olkin: On the bias of functions of characteristic roots of a random matrix, και δημοσιεύθηκε στην Biometrika (1965).
- **Λέγεται ότι ο Sobel πάντα είχε συνεργάτες, ενώ ο Ruben παρόλο που και μαζί σας είχε συζητήσει διάφορα θέματα, τελικά έγραφε τις εργασίες μόνος του.**
- Ναι...Ο μακαρίτης ο Sobel ήταν workaholic. Σου έλεγε: «Έλα να δουλέψουμε», και την περισσότερη δουλειά την έκανε αυτός. Μάλιστα είχε και ένα παράπονο ότι το όνομά του έμπαινε πάντα δεύτερο, αφού άρχιζε από «S». Κάποτε δημοσιεύθηκε και κάτι: Sobel and Uppuluri.
- **Μετά πήγατε στο N.Y. University από το 1965 ως το 1968. Τι κάνατε εκεί;**
- Στο N.Y. University ήμουν στο Department of Industrial Engineering and Operations Research. Εκεί δεν έκανα ιδιαίτερη έρευνα. Από τις σημειώσεις των φοιτητών μου έγραψα γρήγορα τα 3 πρώτα κεφάλαια του βιβλίου μου «Μαθήματα Θεωρίας Πιθανοτήτων» (1969). Επίσης, επειδή εκεί δίδαξα και Γραμμικό Προγραμματισμό (για να μάθω!), μου δημιουργήθηκε το ενδιαφέρον και αργότερα εισήγαγα αυτό το μάθημα όταν ήρθα στην Ελλάδα. Μετάφρασα και αντίστοιχο βιβλίο του Gass (1972).
- **Στην Ελλάδα ήρθατε 30 Απριλίου του 1968. Τελευταία στιγμή!**
- Ναι, μου έγραψε ο Φουσιάνης ότι ο διορισμός μου δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ στις 30/10, και ότι η διορία έληγε 30 Απριλίου 1968, οπότε και ανέλαβα (την 12^η). Όταν ήρθα, ο Κάππος με παρακάλεσε να εξετάσω έναν φοιτητή προφορικά γιατί ήταν πολύ καλός και τον είχε δεχθεί το Princeton. Έτσι γνώρισα τον Παπασταυρίδη. Περίπου εκείνη την εποχή γνώρισα και την Ουρανία Χρυσοφίνου, που το '69 πήρα βοηθό μου. Ο Σαραντόπουλος μου είχε αφήσει και προίκα δύο βοηθούς: Τον Γκιρτή και τον Σκιαδά. Ο πρώτος έκανε διδακτορικό με τον Μπρίκα, διορίστηκε (χωρίς εκλογή) Επίκουρος στο Πολυτεχνείο αλλά απολύθηκε με τη μεταπολίτευση. Ο Σκιαδάς (μέχρι πρόσφατα διευθυντής του Αρσακείου) έφυγε και πήγε στα φροντιστήρια του Μανωλκίδη. Μπορούσε να επιστρέψει με την μεταπολίτευση αλλά δεν ενδιαφέρθηκε.
- **Όταν γυρίσατε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, τι υπήρχε από Πιθανότητες και Στατιστική;**

Από το Συνέδριο προς τιμήν του κ. Θ. Κάκουλλου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών τον Ιούνιο του 1999. Από αριστερά προς τα δεξιά: T.W. Anderson, C.R. Rao, H. Chernoff, Θ. Κάκουλλος, M. Sobel, I. Olkin.

- Όχι πολλά πράγματα. Ο Φουσιάνης έκανε ένα ετήσιο μάθημα Πιθανότητες, αλλά πολύ λίγα πράγματα. Μου έδωσε μάλιστα τις σημειώσεις του που είχε διδάξει (ένα τετράδιο). Στατιστική μάλλον υπήρχε, αλλά δεν διδασκόταν. Ένα καλό βιβλίο που είχα βρει εγώ το 1966, ήταν του Κανέλλου «Πιθανότητες». Μάλιστα τον συνάντησα τον Κανέλλο, όταν ήρθα για την υποψηφιότητα και μου έδωσε το βιβλίο του. Θυμάμαι που είχε πει: «κ. Κάκουλλε, είστε υποψήφιος για καθηγητής; Άμα γίνουμε ποτέ κράτος, θα γίνετε κι εσείς καθηγητής». Φαίνεται ότι μάλλον τα κατάφερα.
- **Πρώτος βοηθός που πήρατε ήταν η κ. Βεϊνή, η οποία δεν συνέχισε όμως.**
- Ναι, και μετά, το 1969, πήρα ως βοηθούς τον Δάλλα και την Ουρανία. Ο Δάλλας είχε Master από το Imperial. Το 1971 ήρθε και ο Δαμιανού που έκανε αργότερα διδακτορικό στο Bradford στην Αγγλία. Κάποια στιγμή ο Γκιρτής μου είπε για ένα πολύ καλό Κύπριο φοιτητή. Ήταν ο Χαραλαμπίδης, ο οποίος τελείωσε το διδακτορικό του το '72. Η Ουρανία και ο Κυριακούσης δούλεψαν κυρίως με τον Χαραλαμπίδη. Το 1977 ήρθε και ο Παπαγεωργίου ως επιμελητής, με Ph.D. από το Bradford. Δουλέψαμε σε compound distributions, και χαρακτηρισμούς σχετικών διακριτών κατανομών.
- **Και η ιδέα για τα variance bounds πως ήρθε;**
- Περίπου το 1980 είδα στο MIT τον Chernoff, τον οποίον σημειωτέον τον γνώριζα από το '60, από το Stanford. Αυτός είχε βρει το άνω φράγμα στην περίπτωση της κανονικής κατανομής. Εγώ το γενίκευσα για όλες τις κατανομές, και έδωσα και κάτω φράγματα για μονοδιάστατες και πολυδιάστατες κατανομές. Σε αυτό εργάστηκαν αργότερα ο Παπαθανασίου και ο Παπαδάτος με πολλές επεκτάσεις για άνω φράγματα. Εκείνη την εποχή (1983) περίπου ήρθε και ο Κούτρας που δούλεψε στο παλιό μου θέμα του Classification σε σφαιρικός και ελλειπτικός συμμετρικές κατανομές.
- **Πέστε μας μερικά “ιστορικά” σχετικά με το Ε.Σ.Ι. . Απ’ ότι μου έχετε πει ο Κάππος γύρω στο 1955 είχε ιδρύσει την Ελληνική Εταιρεία Στατιστικής, που όμως ουσιαστικά δεν λειτούργησε.**

Από την δεξίωση του Συνεδρίου “Second International Workshop in Applied Probability” που έγινε στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς τον Μάρτιο του 2004. Δεξιά του Θ. Κάκουλλου η Ν. Flournoy. Αριστερά του οι Ι. Olkin και Β. Lindqvist.

- Ναι και γύρω στο 1969-1970 μου είχε πει: «κ. Κάκουλλε δε θα θέλατε να κάνετε κάτι σχετικά με τη Στατιστική Εταιρεία;». Μέχρι το 1981 δεν ασχολήθηκα με το θέμα. Τα Χριστούγεννα του 1980 όμως (Γενάρης '81), και επειδή συνήθως στο Υπουργείο ως Στατιστικούς καλούσαν εμένα και τον Μαργαρίτη (είχε διατελέσει Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Στατιστικής) από την Ανωτάτη Βιομηχανική, πήρα τηλέφωνο στο σπίτι του Μαργαρίτη, για το θέμα της Στατιστικής Εταιρείας. Έμαθα τότε, ότι δυστυχώς είχε πεθάνει μέσα στις γιορτές. Σκέφτηκα τότε για λόγους γραφειοκρατικούς (ονομασία κ.λ.), να ξεκινήσω κάτι με διαφορετικό όνομα. Στο κάτω – κάτω είπα: Προτιμότερη μια γέννηση από μια νεκρανάσταση. Έτσι προέκυψε το όνομα Ελληνικό Στατιστικό Ινστιτούτο (Ε.Σ.Ι.). Κατόπιν συναντήθηκα με τον Αθανασόπουλο, και μίλησα για το Ινστιτούτο και στον μακαρίτη τον Καμπάνη, ο οποίος έτυχε εκείνη την εποχή να είναι στην Ελλάδα. Θυμάμαι, έγραψα και στον Ρούσσα στην Πάτρα, ο οποίος είχε την άποψη να γίνουνε μέλη μόνο οι Μαθηματικοί Στατιστικοί. Εγώ διαφωνούσα, και μάλιστα επικοινωνήσα και με τα Γιάννενα και Α.Σ.Ο.Ε.Ε. . Επίσης με τους Ταμπουραντζή και Παπαμιχαήλ από τη Γεωπονική, και τους δικούς μου, Δάλλα, Χαραλαμπίδη κ.α.. Έτσι μαζεύτηκαν πάνω από 20 απαιτούμενες υπογραφές. Αυτή είναι η αρχή του Ινστιτούτου.
- **Ποια είναι η ιστορία με την εκλογή σας;**
- Το 1965 έμαθα για μια προκήρυξη για Εφαρμοσμένα Μαθηματικά. Είδα τον Κάππο ο οποίος μου είπε: «κ. Κάκουλλε εγώ δεν θα σας υποστηρίξω γιατί θα είναι υποψήφιος ο Λεγάτος. Η προκήρυξη είναι για Εφαρμοσμένα Μαθηματικά». Εγώ του είπα: «κ. καθηγητά αν είναι για Εφαρμοσμένα Μαθηματικά, δεν ενδιαφέρομαι. Εγώ ενδιαφέρομαι για Στατιστική». Έτσι, όταν αργότερα (1966) έγινε προκήρυξη της Έδρας έβαλα υποψηφιότητα, και μάλιστα ειδοποίησα και τον Ρούσσα και μου έγραψε, ότι και αυτός θα ενδιαφερθεί. Τον Ρούσσα τον είχα πρωτοσυναντήσει το 1959 όταν πέρασε από τη Νέα Υόρκη στο δρόμο για το Berkeley. Έπειτα όταν έγινε η εκλογή, (7 Απριλίου 1967) εμένα με υποστήριξαν ο Φουσιάνης και ο Μπρίκας και τον Ρούσσα ο Κάππος. Το όλο εκλεκτορικό σώμα των καθηγητών της Φυσικομαθηματικής ήταν 17 τακτικοί καθηγητές.

- **Μας λέτε και λίγα λόγια για μερικούς διακεκριμένους Στατιστικούς που έχετε γνωρίσει;**
- Το θέμα είναι λιγάκι λεπτό, αλλά νομίζω κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει τον C.R. Rao, τον D.R. Cox, τον Maurice Kendall, ή τους Anderson και H. Chernoff. Τον Rao τον πρωτογνώρισα στην Minnesota όπου είχε έρθει για μια ομιλία. Μετά τον πρότεινα και έγινε επίτιμος διδάκτορας της Φυσικομαθηματικής το 1976. Τον είχα καλέσει και το '72 στον συνέδριο του NATO «Discriminant Analysis», αλλά δεν ήρθε διότι είχε πεθάνει ο Mahalanobis. Στο συνέδριο αυτό ήταν ο Maurice Kendall, ο οποίος μάλιστα σε κάποια δεξίωση που δόθηκε στην Πλάκα, χορεύοντας, έσπασε το μπουζούκι ενός μικρού οργανοπαίκτη (ξέρεις, τότε που έσπαγαν πιάτα για διασκέδαση). Έχω γνωρίσει και τον D.R. Cox που πολύ τον θεωρούν ισάξιο του Rao, αλλά είναι από αυτούς που τους λέω εγώ ψάρια: Σου απαντά μόνο με ναι ή όχι. Το 1960 με πήρε ο Chernoff, , και πήγαμε από το Stanford στο Berkeley στο από κοινού Σεμινάριο των δύο Τμημάτων. Εκεί με σύστησε στον Neyman, ο οποίος μου είπε: «Oh, from Greece, that crazy place!», και μου ανέφερε τις εμπειρίες που είχε από τις εκλογές του 1946, όπου είχε διατελέσει επόπτης των Ηνωμένων Εθνών. Στο Columbia ερχόντουσαν πολλοί για διαλέξεις. Θυμάμαι π.χ. τον Fisher που σε μια ομιλία 45 λεπτών με τίτλο «The underworld of probability», έγραψε μόνο μια πρόταση στον πίνακα (χωρίς Μαθηματικά). Είχε έρθει και ο Feller από το Princeton, εξαιρετικός ομιλητής και μάλιστα εκ του προχείρου. Εξαιρετικός ομιλητής ήταν και ο Robbins, στο Columbia. Ο Robbins όμως ήταν και προσβλητικός ακόμη και σε συναδέλφους: Μια φορά έδωσε μία ομιλία ο Kai Lai Chung, και κάπου κόλλησε στη διάρκειά της. Τότε ο Robbins του είπε “Kai, do you know what you are going to end up with? Ο Chung τότε είπε «What?» Και απαντά ο Robbins: «Absolute zero!».
- **Τι κάνετε αυτό τον καιρό;**
- Λοιπόν, γράφω ένα Μαθηματικό Ημερολόγιο και Εορτολόγιο (μπορεί και να συγκινήσει τους αγιολόγους και να προσθέσουν στη λίστα των Οσίων Θεοφίλων και έναν Άγιο Θεόφιλο). Αυτό βασικά θα περιέχει για κάθε μέρα, εκτός της Κυριακής, μια άσκηση γυμνασιακού ή λυκειακού επιπέδου. Δευτέρα – Τρίτη - Τετάρτη για το Γυμνάσιο, και Πέμπτη - Παρασκευή για το Λύκειο. Το Σάββατο δε, θα είναι μέρα Πιθανοτήτων και Στατιστικής. Θα έχει επίσης διάφορα θέματα ενικού Μαθηματικού ενδιαφέροντος, για το Ιουλιανό και Γρηγοριανό Ημερολόγιο, τα άλυτα προβλήματα των Μαθηματικών από την Αρχαία Ελλάδα, όπως επίσης και μερικά σύγχρονα άλυτα προβλήματα Μαθηματικών, και άλλα πολλά. Επίσης κάποια στιγμή, σκέφτομαι να εκδώσω και τα ποιήματα που κατά καιρούς έχω γράψει και από τα φοιτητικά μου χρόνια.
- **κ. Κάκουλλε, σας ευχαριστώ πολύ για την συνέντευξη.**
- Κι εγώ σ’ ευχαριστώ Σίμο. Ήταν πράγματι μια πολύ ευχάριστη εμπειρία αφού θυμήθηκα ευχάριστες στιγμές, αλλά και μερικές άλλες στιγμές που αν και αρχικά δεν ήταν ευχάριστες, με την απόσταση του χρόνου εξωραίστηκαν.

6. Διάφορα.

α) Ο κ. Βασίλης Χομπάς μας έστειλε τα παρακάτω πρόβλημα δικής του επινοήσεως. Οι σωστές λύσεις μπορούν να ανακοινωθούν στο συνέδριο της Ρόδου. Οι επιτυχόντες θα απαλλαγούν από το αντίτιμο του δικαίωματος συμμετοχής στο επόμενο συνέδριο του Ε.Σ.Ι. .

Λύσεις να σταλούν στα γραφεία του Ε.Σ.Ι. μέχρι τις 10/12/2004.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Έστω X είναι μια τυχαία μεταβλητή ορισμένη στους μη αρνητικούς ακεραίους και μία συνάρτηση αυτής $f(x)$ που ακολουθεί την αναδρομική σχέση:

$$4f(x) - f(2x) = 2x + 3$$

$$\text{με } f(1) = 3, \quad f(3) = 13.$$

Αποδείξτε ότι η συνάρτηση $p(x) = 10^{-1} f(x) / 2^x$ είναι συνάρτηση πιθανότητας.

β) J.L. Doob (1910-2004)

Πολλά μέλη του Ε.Σ.Ι. γνωρίζουν το βιβλίο “Stochastic Processes” του Joseph Leo Doob. Είναι ένα «βαρύ» εγκυκλοπαιδικού τύπου βιβλίο, που θεωρείται κλασικό, περίπου όπως οι δύο τόμοι του Feller. Ο JLD πήρε διδακτορικό από το Harvard (1932) υπό τον J.L. Walsh, και το 1935 πήγε στο University of Illinois. Εκεί παρέμεινε ως την συνταξιοδότησή του (1978). Είχε ως μαθητές τον P.R. Halmos και τον David Blackwell. Έγραψε το κλασικό του σύγγραμμα μετά από πρόσκληση του W. Shewhart (1945), εκ μέρους του εκδοτικού οίκου Wiley. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του University of Illinois, ο JLD είχε καλή σωματική και πνευματική υγεία μέχρι και δύο βδομάδες πριν το θάνατό του (7/6/2004).

Καλούνται τα μέλη να στέλνουν στο Ε.Σ.Ι. νέα τους ή άλλες ανακοινώσεις ώστε να δημοσιεύονται στο Στατιστικό Περισκόπιο.